

บทบาทของแพทย์ต่อเด็กกำพร้า

สำหรับ จิตตินันท์*

ปัญหาของเด็กกำพร้านั้นมีมาแต่โบราณ ในสังคมไทยคนส่วนใหญ่ยังเห็นว่าเด็กกำพร้าน่าสงสาร แต่ก็ไม่ค่อยได้ทำอะไรให้เด็กกำพร้า อาจเพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐอยู่แล้ว มีหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์เด็กอยู่แล้วทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนผู้ที่ใจบุญก็มักจะช่วยเด็กโดยการให้แต่วัตถุ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่เด็กต้องการมากที่สุด แม้เด็กจะได้ปัจจัยสี่แล้ว เด็กก็ยังต้องการพ่อแม่ ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความรู้สึกมั่นคงในครอบครัว และการยอมรับจากสังคมอีกด้วย ปัญหาของเด็กที่ถูกทอดทิ้งเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนที่กระทบกระเทือนจิตใจเด็กอย่างมากและลึกซึ้ง อันมีผลที่ฝังใจไปชั่วชีวิต เรื่องนี้หากแพทย์ให้ความสนใจช่วยป้องกันและแก้ไข ปัญหา อุปสรรคของการทอดทิ้งเด็กให้เป็นกำพร้าก็จะลดลงได้ และอนาคตของเด็กที่ถูกทอดทิ้งแล้วก็อาจจะกลับคืนได้ สังคมไทยก็น่าอยู่ ไม่มีพิษภัยที่เกิดจากเด็กกำพร้าที่กลาย เป็นอาชญากรเมื่อโตขึ้น ทั้งจะช่วยเศรษฐกิจของประเทศด้วย หากสามารถลดรายจ่ายจำนวนมากที่ต้องใช้อุปการะเด็ก ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ

ท่านอาจจะไม่วางพอนี่จะให้ความสนใจว่า เด็กที่ถูกทอดทิ้งมีมากน้อยเพียงไร จึงขอเสนอให้ท่านทราบพอนี่เป็นสังเขป ตามรายงานที่รวบรวมได้ ซึ่งเป็นเพียงเด็กที่ถูกทอดทิ้งและได้ผ่านเข้ารับการอุปการะในกรมประชาสงเคราะห์เท่านั้น

ปี 2520 มีเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานสงเคราะห์ 673 คน

ปี 2525 1,441 คน และ ปี 2530 1,656 คน

เด็กส่วนใหญ่ถูกทอดทิ้งไว้ตามโรงพยาบาลตั้งแต่แรกเกิด อีกจำนวนหนึ่งที่รับไว้ในสถานสงเคราะห์ของเอกชน เช่นที่วัดสระแก้วมีจำนวน 2,271 คน และที่อยู่ตามบ้านไม่ทราบว่ามีจำนวนเท่าไร

เฉพาะเด็กอ่อน (อายุไม่เกิน 6 ปี) ปี 2529 รับไว้ในกรมประชาสงเคราะห์ 615 คน เป็นเด็กที่รับจากโรงพยาบาล 271 คน ปี 2530 รับไว้ 744 คน

ส่วนเด็กโต (อายุ 6-18 ปี) ที่รับไว้อุปการะในกรมประชาสงเคราะห์ มี 5,733 คน ในปี 2530

เด็กอ่อนที่ถูกทอดทิ้งและรับเข้าอุปการะในกรมประชาสงเคราะห์ในปี 2532

	ใน กทม.	ในต่างจังหวัด	รวม
เด็กที่ถูกทอดทิ้งในโรงพยาบาล	177	164	341
เด็กที่ถูกทอดทิ้งในที่สาธารณะ	47	32	79
เด็กที่ถูกทอดทิ้งไว้กับผู้เลี้ยงดู	2	15	17
รวมทั้งสิ้น	226	211	437

ในบรรดาเด็กที่ถูกทอดทิ้งในโรงพยาบาล 22 แห่งใน กทม. 177 คน แบ่งได้ตามโรงพยาบาล ดังนี้-

โรงพยาบาล	จำนวนเด็ก	โรงพยาบาล	จำนวนเด็ก	โรงพยาบาล	จำนวนเด็ก
- เด็ก	31	เลิดสิน	9	หัวเฉียว	1
- ตากสิน	25	เจริญกรุงประชารักษ์	6	ตำรวจ	1
- ศิริราช	24	กลาง	5	กรุงธน	1
- พระปิ่นเกล้า	21	พระมงกุฎเกล้า	4	ศูนย์สาธารณสุขชุมชน	1
- วชิรพยาบาล	19	รามาริบัติ	3		
- จุฬาลงกรณ์	19	ราชวิถี	3		
		นพรัตน์ราชธานี	3		
		บาราศนราดุรุช	2		

ไม่เพียงแต่โรงพยาบาลใน กทม.เท่านั้นที่มีเด็ก ถูกทอดทิ้งไว้หลังคลอดปี 2530 มีเด็กที่ถูกทอดทิ้งไว้ในโรง

พยาบาลต่างจังหวัดอีก เท่าที่ได้สถิติของกรมประชาสงเคราะห์ มีดังนี้.-

จังหวัด	จำนวนเด็ก	จังหวัด	จำนวนเด็ก	จังหวัด	จำนวนเด็ก
สุราษฎร์ธานี	30	นครสวรรค์	9	นอกจากนี้ยังมีอีก	1-2 คนขึ้นไป
พิษณุโลก	19	อุบลราชธานี	9	18 จังหวัด	แต่ไม่เกิน 5 คน
นครราชสีมา	16	ลพบุรี	6		ต่อจังหวัด
ขอนแก่น	14	สระบุรี	6		
สงขลา	12	นนทบุรี	6		
		นครปฐม	6		
		อุดรธานี	6		
		นครศรีธรรมราช	5		

รวมเด็กที่ถูกทอดทิ้งในโรงพยาบาล	164 คน
เด็กที่ถูกทอดทิ้งในที่สาธารณะ	32 คน
เด็กที่ถูกทอดทิ้งไว้กับผู้เลี้ยงดู	15 คน
รวมทั้งสิ้น	211 คน

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีเด็กอ่อนที่ถูกทอดทิ้งไว้ในโรงพยาบาลของรัฐเป็นส่วนใหญ่ แต่ก่อนโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เคยเป็นแหล่งที่มีเด็กกำพร้ามากที่สุดใน ก.ท.ม. อาจเป็นเพราะประชาชนเห็นว่าเป็นโรงพยาบาลของสภาภษาชาติไทย มีผู้มาคลอดมากเพราะเสียค่าคลอดน้อยและบางรายไม่ต้องเสีย ทั้งยังมีหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์เด็กกำพร้าอีกด้วย ต่อมาโรงพยาบาลอื่น ๆ ขยายงานด้านสูติกรรม มีผู้ไปคลอดในโรงพยาบาลต่าง ๆ มากขึ้น จึงมีการทอดทิ้งเด็กไว้ในโรงพยาบาลมากขึ้นเป็นเงาตามตัว เมื่อมีการจัดตั้งมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภาภษาชาติไทยขึ้นในปี

2522 การติดตามพ่อแม่ที่แท้จริงของเด็กได้ทำอย่างสุดความสามารถ สามารถส่งเด็กคืนให้พ่อแม่ได้จำนวนหนึ่ง และเด็กที่เหลือก็จัดหาพ่อแม่บุญธรรมให้ จำนวนเด็กกำพร้าในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์จึงลดลง ส่วนโรงพยาบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีเด็กถูกทอดทิ้งมากถึง 30 คนนั้น เข้าใจว่าอาจเป็นผลจากวาทภัยก็ได้

นอกจากนี้ยังมีเด็กอีกจำนวนหนึ่งที่ถูกเลี้ยงโดยผู้ที่มีใจดี แต่ส่วนใหญ่ให้การสงเคราะห์ไม่ถูกวิธี ไม่ได้เลี้ยงอย่างถูก และบางท่านก็เลี้ยงเด็กในสภาพจำยอม จึงสงเคราะห์เพียงแค่นี้ให้รอดตาย ทำให้เด็กด้อยโอกาสที่จะพัฒนาให้ถึง

ศักยภาพสูงสุดของคน บางรายกลายเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี บางรายร่างกายเติบโตไม่สมอายุ บางรายขาดการศึกษา หรือเรียนไม่จบเพราะขาดแรงจูงใจ บางรายต้องถูกบังคับให้ขายแรงงาน บางรายโชคร้ายถูกบังคับหรือถูกหลอกให้กลายเป็นโสเภณีน้อง ที่ร้ายที่สุดก็คือ เมื่อซักประวัติจะพบว่า จำนวนหนึ่งของอาสาสมัครเคยเป็นเด็กกำพร้ามาก่อน หากสังคมช่วยเด็กกำพร้าอย่างถูกต้องตั้งแต่ยังเล็ก ปัญหาดังกล่าว ก็อาจจะป้องกันได้

ท่านผู้อ่านบางท่านอาจจะประสบกับปัญหาบางอย่างของเด็กกำพร้ามาแล้ว แต่ท่านอาจจะงุนกับงานในหน้าที่อื่นจนไม่ทันคิดว่าสิ่งที่ท่านไม่ช่วยแก้ปัญหา หรือโอนปัญหาไปให้ผู้อื่นด้วยความเข้าใจผิดว่า ไม่ใช่กิจของท่าน หรือเพราะไม่ทราบวิธีแก้ปัญหาที่แท้จริง ท่านกับท่านไม่เอื้อเฟื้อต่อเด็กกำพร้า ส่วนผู้ที่ไม่เคยประสบปัญหาของเด็กกำพร้า ก็ไม่แน่ว่าวันใดวันหนึ่งท่านอาจจะต้องพบปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใดบ้าง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านสุขภาพ กุมารแพทย์ แพทย์ทั่วไป หรือ จิตแพทย์ ที่ทำงานใน ก.ท.ม. หรือในต่างจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ หรือประกอบอาชีพอิสระ ไม่ว่าจะเป็นท่านจะเป็นแพทย์จบใหม่ หรือเป็นแพทย์อาวุโส หรือแม้จะเกษียณอายุแล้ว ในฐานะแพทย์ย่อมมีผู้คนนับถือ จึงมักจะมาปรึกษาหารือขอคำแนะนำเมื่อตั้งครุฑแต่ไม่พร้อมจะมีบุตร หรือผู้ที่อยากมีบุตรแต่เป็นหมัน บางรายอาจจะพยายามโดยวิธีต่าง ๆ ตลอดจนผสมเทียมก็แล้ว แต่ก็ยังไม่มีการตั้งครรภ์ จึงมาปรึกษาเพื่อจะอุปการะเด็กกำพร้าหรือญาติเป็นบุตรบุญธรรม บางรายพาเด็กที่อุปการะแล้วมาหาท่านเมื่อป่วย หรือเมื่อมาให้ภูมิคุ้มกันโรค บางทีท่านอาจจะต้องเผชิญกับปัญหาเด็กที่ถูกทอดทิ้งด้วยตนเอง เช่นมีผู้นำเด็กแรกคลอดใส่กล่องกระดาษไว้ที่หน้าประตูบ้านของท่าน หรือท่านได้รับรายงานว่าพบเด็กในเตียงผู้ป่วย หรือใต้ต้นไม้ในเขตโรงพยาบาล ท่านอาจไม่เคยคิดว่าเหตุใดคนจึงทอดทิ้งบุตร ท่านอาจต้องศึกษาเรื่องเหล่านี้ไว้บ้าง เพื่อช่วยป้องกันและแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้พ่อแม่ที่แท้จริง พ่อแม่บุญธรรม และตัวเด็กกำพร้า หรือ เด็กที่เป็นบุตรบุญธรรม

สังคมไทย ยังมีทัศนคติต่อเด็กกำพร้าในด้านลบ เมื่อใครคิดจะขอเด็กมาอุปการะเป็นบุตรบุญธรรมก็มักจะมีผู้ทักท้วงว่า "เอาลูกเขามาเลี้ยง เหมือนเอาเมียขงเขามาอม" ท่านจึงเป็นผู้ที่จะช่วยเปลี่ยนค่านิยมของสังคมได้โดยการช่วยอธิบายให้คนในสังคมเห็นว่าทุกคนย่อมมีบทบาทที่จะช่วยเด็กได้ไม่มากนักน้อย ท่านจะแนะนำให้แต่ละคนช่วยเด็กกำพร้าได้อย่างเหมาะสม

ท่านเคยได้ยินแต่เรื่องที่ไม่ดีที่เกิดจากการกระทำของเด็กกำพร้า ท่านอาจไม่ได้ทันพิจารณาว่า เป็นเพราะอะไรเด็กขาดการอบรมที่ดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี หรือพืชพันธุ์ไม่ดี เหตุใดเด็กที่ถูกเลี้ยงดูในบ้านผู้ดี จึงยังมีพฤติกรรมที่ถูกประณามว่าอกตัญญู ทำร้ายผู้มีพระคุณ เด็กเลวหรือผู้ใหญ่เลี้ยงผิดวิธี เรื่องเหล่านี้แพทย์ช่วยป้องกันและแก้ปัญหาได้

สื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์รายวัน รายปักษ์ ละครวิทยุ หรือโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เมื่อมีเรื่องของเด็กกำพร้า ส่วนใหญ่มักจะวาดภาพให้ผู้ชมมีทัศนคติต่อเด็กในทางลบ อาจเพราะสื่อเหล่านี้ดึงดูดความสนใจของประชาชนได้มากกว่า จึงไม่มีการเสนอในทางบวกเท่าที่ควร ในฐานะแพทย์ ท่านอาจจะเปลี่ยนทัศนคติผู้ผลิตสื่อได้

สถานเริงรมย์ สถานบริการทางเพศบางแห่ง ยังมุ่งหาประโยชน์จากเด็ก ประกอบด้วยผู้ใหญ่บางท่านยังมีความเชื่อผิด ๆ นิยมโสเภณีน้อง ด้วยความเชื่อว่าทำให้ชลดความแก่ได้ นอกจากนี้ ก.ท.ม. ก็ยังคุ้มครองเด็กในบางกรณีไม่ทั่วถึง อีกทั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่ก็ยังไม่ได้ดูแลให้ ก.ท.ม. มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองเด็กอย่างจริงจัง เรื่องเหล่านี้แพทย์ก็อาจจะช่วยได้บ้างทางอ้อม

เมื่อแพทย์จะต้องดูแลสุขภาพของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์ของรัฐ หรือของเอกชน ท่านทราบดีว่าเด็กที่อยู่รวมกันนั้นติดโรคกันง่าย ทั้งยังติดพยาธิได้ง่าย เด็กบางคนมีพยาธิทั้งสามอย่างในเวลาเดียวกัน เด็กในสถานสงเคราะห์มักขาดอาหาร เพราะสถานสงเคราะห์ของรัฐมีงบประมาณจำกัด และแม้จะให้อาหารครบส่วน แต่ประเภทของอาหารมักจะซ้ำซาก จำเจ วิธีให้อาหารก็ขาดการผ่อนปรน เพราะพี่เลี้ยงมีเวลาจำกัด ทำให้เด็กเบื่ออาหาร เพราะขาดอาหารใจอยู่เดิม เรื่องนี้ท่านอาจจะช่วยแนะนำผู้ปกครองของสถานสงเคราะห์ หรือจัดอบรมพี่เลี้ยงเด็กให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

เรื่องที่แพทย์จะช่วยได้ดีมากอีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องการอุปการะเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งท่านจะต้องศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียด เพื่อให้เข้าใจหลักการ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และจุดสำคัญในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ที่เตรียมจะเป็นพ่อแม่บุญธรรม และหากท่านจะมีโอกาสเป็นผู้ให้คำแนะนำต่อไปในระยะยาว หรือพร้อมที่จะให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อมีปัญหา ที่อาจจะเกิดในวัยต่าง ๆ ของเด็ก ก็จะช่วยช่วยให้ครอบครัวนั้น ๆ เลี้ยงดูเด็กได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

ในด้านของการป้องกันหรือเพื่อหลีกเลี่ยง อุบัติการณ์ของเด็กกำพร้า แพทย์ควรเป็นผู้ให้ความรู้ในด้านการเตรียมความพร้อมในการเป็นพ่อแม่แก่ผู้อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ และความรู้ด้านการวางแผนครอบครัว เพื่อให้ผู้ที่มีบุตรได้เป็นพ่อแม่เมื่อพร้อม และไม่ต้องมีบุตร หรือชดเชยการมีบุตรไว้จนกว่าจะพร้อม จะได้ไม่เกิดปัญหาที่จะต้องทอดทิ้งเด็ก

แพทย์เป็นผู้ที่ช่วยได้ทั้งพ่อแม่ที่แท้จริง พ่อแม่บุญธรรมและเด็ก ไม่ว่าจะเด็กจะอยู่ในฐานะเด็กกำพร้าหรือเด็กที่ได้รับการอุปการะเป็นบุตรบุญธรรมแล้วก็ตาม นอกจากนี้แพทย์ยังอาจช่วยไม่ให้เด็กทั่วไปต้องตกอยู่ในฐานะกำพร้าเทียมอีกด้วย เนื่องจากเด็กในปัจจุบันถูกละเลยมากขึ้น เพราะพ่อแม่ส่วนใหญ่ต้องทำงานนอกบ้านทั้งคู่ และครอบครัวก็กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวแทนที่จะเป็นครอบครัวขยายอย่างแต่ก่อน เด็กที่มีพ่อแม่จึงมักถูกทอดทิ้งจนกลายเป็นเด็กกำพร้าเทียมได้

ผู้เขียนหวังว่า บทความนี้จะช่วยให้แพทย์สนใจเด็กที่ถูกทอดทิ้งมากขึ้นไม่มากก็น้อย เพราะหากแพทย์ไม่สนใจ เด็กก็จะถูกทอดทิ้งซ้ำเติมอีกชั้นหนึ่งโดยแพทย์ อนาคตของชาติอยู่ที่เด็ก เราทุกคนจึงควรจะช่วยกันปกป้อง

รักษาและส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาให้สมวัย สมเพศ ตามสมควร

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังว่า ท่านผู้อ่านคงจะให้เวลาให้ความเมตตา สนใจที่จะช่วยเด็กกำพร้าในแง่มุมต่าง ๆ ในฐานะแพทย์อย่างเต็มภาคภูมิ หากท่านไม่วางที่จะทำเอง โปรดแนะนำส่งต่อไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กกำพร้าโดยตรง ดังนี้.-

แหล่งงานของรัฐ ได้แก่ กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น, กรมประชาสงเคราะห์ โทร. 2468651

องค์การสวัสดิการเด็กของเอกชน ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกร ภายใต้วความควบคุมโดยตรงของกรมประชาสงเคราะห์ ปัจจุบันมี 4 แห่ง ได้แก่

1. มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย ตึกวชิราลงกรณ์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โทรศัพท์ 2564178
2. มูลนิธิมวลเด็ก 33/2 ซอยร่วมฤดี โทรศัพท์ 2538141
3. สหทัยมูลนิธิ 20 สุขุมวิท ซอย 2 พระโขนง กทม. 10110 โทรศัพท์ 2525209, 2525213
4. มูลนิธิเด็กพิทยา ตู้ ป.ณ. 15 พิทยา นาเกลือ ชลบุรี 20260 โทรศัพท์ (038) 428717